

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de minister, W. Koolmees
Postbus 908001
2509 LV DEN HAAG

Europaweg 27
9723 AS Groningen
Postbus 501
9700 AM Groningen
tkppensioen.nl

Datum
23 januari 2019

Contactpersoon
Fred van Veen

Ons kenmerk
P19-01

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon
050 – 522 4023

Onderwerp
Reactie consultatie
wetsvoorstel
Pensioenverdeling bij
scheiding

Pagina
1/8

E-mail
veen.f@tkppensioen.nl

Geachte heer Koolmees,

Hierbij reageert TKP op de door u gepubliceerde consultatieversie van het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding.

TKP ziet positieve elementen in het wetsvoorstel. Diverse knelpunten worden opgelost. Toch ziet TKP nog mogelijkheden het voorstel verder te verbeteren, waarbij TKP als pensioenuitvoeringsorganisatie met name de praktische uitvoerbaarheid in het oog houdt.

**Alternatief voor verevening als tweede keuze:
Conversie van ouderdomspensioen met behoud van bijzonder
partnerpensioen**

TKP ziet de voordelen van het standaard converteren van dat deel van de pensioenaanspraken of –rechten van een (gewezen) deelnemer of gepensioneerde (kortweg: deelnemer) dat aan diens ex-partner toekomt. De vraag is of het belangrijkste nadeel hiervan, het vervallen van het bijzonder partnerpensioen, moet worden tegengegaan door als alternatief voor de standaard-conversie de verevening zoals we die nu kennen, in stand te houden. TKP acht de kans groot dat in een flink aantal gevallen zal worden gekozen voor verevening met behoud van het bijzonder partnerpensioen, ook als de omvang van dit bijzonder partnerpensioen standaard aanzienlijk kleiner zal zijn dan nu

het geval is. De nadelen van verevenen, het niet verbreken van de (financiële) band tussen deelnemer en ex-partner, blijven daarmee ook in stand.

TKP zou daarom graag onderzocht willen zien of het beste van twee werelden gecombineerd kan worden. Dat komt wat ons betreft neer op het in de wet opnemen van de mogelijkheid voor de ex-partner van de deelnemer om, eenzijdig, bij de scheiding te kiezen voor het buiten de conversie houden van het bijzonder partnerpensioen. Het bijzonder partnerpensioen zoals dat in beginsel op basis van artikel 57 Pensioenwet tot stand komt, blijft dan behouden, indien de ex-partner dit wenst. De deelnemer heeft hier geen invloed op.

Praktisch belang voor de pensioenuitvoering

Het heeft voor een pensioenuitvoeringsorganisatie voordelen als er niet twee processen (zowel conversie als verevening) in stand gehouden hoeven te worden en er dus slechts één mogelijkheid is om pensioen te verdelen. Dit heeft voordelen bij de communicatie met betrokkenen. Daarnaast is het voor de administratie extra belastend als nu niet alleen het proces van conversie geautomatiseerd moet worden, maar daarna ook nog eens het reeds geautomatiseerde proces van verevening voor langere tijd actueel gehouden moeten worden.

Gelijkstelling ongehuwd samenwonenden met gehuwden en geregistreerde partners

Er is veel voor te zeggen om de standaardconversie bij einde huwelijk niet een op een van toepassing te laten zijn op de beëindiging van de relatie van ongehuwd samenwonenden. Alleen al het ontbreken van een melding via het BRP zou voor te veel praktische problemen zorgen.

Echter, het is TKP niet duidelijk waarom voormalig ongehuwd-samenwonenden niet ook van de mogelijkheden tot verdeling van pensioenrechten zoals voorgesteld in het wetsvoorstel voor gewezen echtgenoten, gebruik zouden kunnen maken. De situatie van ongehuwd samenwonen kan geruime tijd geduurd hebben, zodat de omvang van het tijdens de samenwoning opgebouwde pensioen ook aanzienlijk kan zijn. Als beide partners het samen eens worden over het verdelen van pensioenaanspraken of –rechten, zien wij geen enkel bezwaar om ook aan een ex-samenwonende partner een geconverteerd recht op ouderdomspensioen toe te kennen. Wij zien juist alle redenen om de argumenten om pensioen dat tijdens een huwelijk is opgebouwd te verdelen, evenzeer te laten gelden voor situaties waarin ongehuwd samenwonenden uit elkaar gaan.

Praktisch belang voor de pensioenuitvoering

Er wordt alleen op verzoek geconverteerd en daarbij wordt dan gebruik gemaakt van processen die voor andere vormen van scheiding al zijn geautomatiseerd. Voor de pensioenuitvoeringsorganisaties levert deze gelijkstelling daarom weinig tot geen extra problemen op, terwijl deze in veel gevallen wel een door partijen gewenst resultaat tot gevolg kan hebben.

Tot slot zorgt een wettelijk recht voor ex-samenwonenden om een verzoek tot conversie in te dienen, voor eenheid: nu zijn er enkele pensioenuitvoerders die incidenteel, onverplicht, meewerken aan verevening en andere, de meeste, die dit niet doen.

Gelijkstelling voor scheiding van tafel en bed

Hoewel het slechts om een beperkt aantal gevallen per jaar gaat, ziet TKP weinig reden om voor deze groep afwijkende regels op te stellen. Men zou ervoor kunnen kiezen om bij een deelnemer die scheidt van tafel en bed over te gaan tot conversie van ouderdomspensioen en partnerpensioen, zoals bij ex-gehuwden. Daarbij zouden alleen de pensioenen die zijn opgebouwd in de periode vanaf datum huwelijk tot de datum scheiding van tafel en bed in de verdeling worden betrokken. Artikel 3, lid 1, bepaalt – wellicht per abuis - dat recht bestaat op verdeling van het pensioen dat *tijdens het huwelijk* is opgebouwd. In geval van een scheiding van tafel en bed wordt het pensioen verdeeld dat is opgebouwd tot de scheiding van tafel en bed. Hier zouden wij een tekst verwachten overeenkomstig het huidige artikel 2, lid 1, van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Wellicht vindt u het wenselijk het partnerpensioen voor de ex-partner na scheiding van tafel en bed te laten doorlopen, bijvoorbeeld omdat de partnerrelatie in de zin van (artikel 57 van) de Pensioenwet niet is geëindigd. Dan kan ervoor worden gekozen alleen het ouderdomspensioen te converteren in een eigen recht op ouderdomspensioen voor de ex-partner. Verevening kan dan voor deze doelgroep komen te vervallen, wat de uniforme toepasbaarheid van de wetgeving weer vergroot.

Alle wettelijke bepalingen voor de verdeling van alle pensioenen in één wet

In het concept-voorstel blijven de verdeling van ouderdomspensioen en het toekennen van bijzonder partnerpensioen verdeeld over twee wetten. Dat blijkt nu reeds niet altijd even praktisch te zijn. Er wordt in echtscheidingsconvenanten in een aantal gevallen verwezen naar slechts één van beide wetten. Voor de pensioenuitvoerder is dan niet duidelijk of de ex-partners wellicht ook de

gevolgen van de andere wet willen invoeren of deze juist hebben willen uitsluiten.

Oplossing is wat ons betreft alle regels over pensioenverdeling in één wet op te nemen. Het toepassingsbereik van de voorgestelde Wet pensioenverdeling bij scheiding verschilt weliswaar van dat van de Pensioenwet, maar dit betreft een aantal groepen en situaties die dermate klein van omvang zijn dat daarvoor heel goed een uitzonderingsbepaling of juist een insluitingsbepaling in de ene dan wel de andere wet opgenomen kan worden.

Wettelijk verplichte pensioenafspraken bij scheiding

Naar onze overtuiging zou het voor alle partijen die betrokkenen zijn bij pensioenverdeling bij scheiding gunstig zijn wanneer ex-partners verplicht zijn om bij de scheiding afspraken te maken over de verdeling van pensioen. Alleen al de waarde die pensioenaanspraken doorgaans vertegenwoordigen rechtvaardigt een dergelijke verplichting. Omdat nu in de praktijk blijkt dat ex-partners hun pensioenzaken vaak niet goed geregeld hebben, krijgen pensioenuitvoerders achteraf met veel vragen te maken en zijn zij genoodzaakt tot het uitvoeren van herstelacties, waarvoor extra kosten gemaakt moeten worden.

De noodzaak tot het maken van afspraken geldt te meer, omdat er onder de voorgestelde wetgeving standaard wél en onder de huidige wet standaard géén verdeling plaatsvindt.

Bij een verplichting om afspraken te maken over de verdeling van pensioen zal de bewustheid van de ex-partners over het belang van pensioen toenemen. Partijen zullen daarmee ook meer geneigd zijn eventuele afwijkende afspraken aan de pensioenuitvoerder mede te delen. Als die afwijkende afspraken er zijn, zal (in ieder geval) één van beide ex-partners er belang bij hebben die afspraken tijdig kenbaar te maken aan de pensioenuitvoerder. Het zal dan minder vaak voorkomen dat ten onrechte een standaardafhandeling heeft plaatsgevonden waar dat uiteindelijk toch niet de bedoeling bleek te zijn.

Wij beseffen dat de voorgestelde verplichting wetgevingsconsequenties kan hebben die verder reiken dan de pensioenwetgeving waarover u het publiek wilt consulteren. Mede omdat een scheiding grote financiële gevolgen heeft en maatwerkoplossingen vergt, blijft de idee van verplichte afspraken over pensioenverdeling bij scheiding zeer gewenst.

Ex-partner geldt als gewezen deelnemer: welke gevolgen heeft dit?

Volgens de toelichting bij het voorstel (onderdeel 3.1) krijgt de verdelingsgerechtigde (de ex-partner) dezelfde rechten en plichten als een gewone gewezen deelnemer.

Door het wegvallen van de vermelding van artikel 61 in artikel 4 van de Pensioenwet krijgt de ex-partner het recht een deel van het door conversie verkregen ouderdomspensioen te ruilen voor een partnerpensioen. Volgens artikel 61 Pw is dat mogelijk bij einde deelneming (hier niet van toepassing) of bij ingang van het ouderdomspensioen.

Wij vragen ons af of hier niet ook een instemmingsrecht van de pensioenuitvoerder wenselijk is. Immers, het voorgestelde artikel 7, lid 3, kent een instemmingsrecht voor gevallen waarin meer pensioen wordt toebedeeld aan de verdelingsgerechtigde dan in de standaardverdeling. De achtergrond daarvan is dat het risico meer wordt verlegd naar de verdelingsgerechtigde. Dat is het geval wanneer laatstgenoemde een groter ouderdomspensioen verkrijgt, maar dat is wellicht nog meer het geval wanneer deze 'nieuwe' gewezen deelnemer besluit een deel van het ouderdomspensioen te ruilen voor partnerpensioen op zijn of haar leven. Het is duidelijk dat het anti-selectierisico hier een potentieel gevaar vormt voor de pensioenuitvoerder: vooral de verdelingsgerechtigde die al ziek is bij pensioeningang zal geneigd zijn voor een dergelijke ruil te kiezen.

Concreet:

- Wij verzoeken u te overwegen het gebruik van artikel 61 in geval van ruil van door conversie verkregen ouderdomspensioen alleen toe te staan na instemming door de pensioenuitvoerder. Mocht de pensioenuitvoerder op voorhand in alle gevallen akkoord wensen te gaan met de ruil, dan kan hij dit uiteraard in het pensioenreglement opnemen.
- Mocht u genoemde suggestie niet willen overnemen, dan vragen wij ons af of het gevolg van de wijziging van artikel 4 Pw ook zal zijn dat ingevolge artikel 61, lid 7 Pw, sprake is van een automatische ruil op de pensioeningangsdatum, waarbij wij ervan uitgaan dat er aan een conversie-ouderdomspensioen geen partnerpensioen is verbonden. Zo ja, is dit voor deze doelgroep wel een gewenst resultaat?
- Ten slotte, wij zien voor het hier bedoelde item geen overgangsbepaling: betekent dit dat ook de reeds vóór invoering van de nieuwe wet door conversie verkregen ouderdomspensioenen kunnen worden geruild in een partnerpensioen? Zo ja, is dit wel beoogd?

Berekening van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen en partnerpensioen

Problematiek die niet nieuw is onder de voorgestelde wetgeving betreft de wijze van vaststelling van het tijdens het huwelijk opgebouwde pensioen en de beschikbaarheid van informatie daarover.

Er is nu geen eenduidige regeling voor de wijze waarop het deel van het pensioen dat in de verdeling moet worden meegenomen (het tijdens het huwelijk opgebouwde deel van – nu nog alleen – het ouderdomspensioen), moet worden vastgesteld.

Het is uiteraard het meest zuiver als kan worden gerekend met:

‘totale pensioenaanspraak minus het vóór het huwelijk opgebouwde pensioen’.

In de praktijk is dit niet altijd even eenvoudig, bijvoorbeeld bij beschikbare-premieregelingen.

Daarnaast is de berekening in de praktijk complex wanneer in de bestaande aanspraken een inkomende waardeoverdracht is verwerkt, waarbij ook nog speelt dat bij de waardeoverdracht niet altijd gegevens beschikbaar zijn van het deel van het overgedragen pensioen dat bij de vorige pensioenuitvoerder tijdens resp. vóór het huwelijk is opgebouwd.

Wij verzoeken u met voorschriften te komen die eenvoudig en uniform toepasbaar zijn. Een idee kan zijn de breuk ‘aantal dagen huwelijk binnen deelnemingsperiode / totaal aantal dagen deelnemingsperiode’ te vermenigvuldigen met de op het moment van scheiding opgebouwde pensioenaanspraken.

Verder zullen de rekenregels ook moeten zien op situaties na overgang van een DB- naar een DC-regeling en omgekeerd.

In het Besluit Pensioenwet (artikel 18, lid 1, d) kan bijvoorbeeld worden opgenomen dat bij waardeoverdracht naast “alle overige informatie die van belang is voor de uitvoering van de waardeoverdracht” ook gegevens worden verstrekt die van belang zijn voor een goede uitvoering van de Wet pensioenverdeling bij scheiding. Daarbij kan worden benadrukt dat de oude pensioenuitvoerder gegevens over voor en tijdens huwelijk opgebouwd pensioen moet opgeven aan de overnemende uitvoerder. Het zou dan wenselijk zijn dat er ook een eenvoudige toe te passen regeling komt voor hoe de nieuwe uitvoerder moet handelen ingeval de oude uitvoerder geen volledige gegevens kan leveren. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij een inkomende automatische waardeoverdracht van een klein pensioen.

Verhoging lastendruk

Primair wordt de hoeveelheid werk die een pensioenuitvoerder in het proces 'Pensioenverdeling' moet steken vergroot doordat, anders dan onder de Wet Vps, default juist wél actie moet worden ondernomen.

TKP verwerkt nu jaarlijks vele duizenden gevallen van scheiding, waarbij slechts in relatief klein deel van de gevallen de afhandeling van de pensioenverevening plaatsvindt door verwerking van het bekende echtscheidingsformulier, al dan niet in combinatie met afwijkende keuzen van de ex-partners. In de resterende gevallen worden alleen brieven verstuurd aan de ex-partners met daarin in het algemeen de gevolgen die de scheiding heeft voor de pensioensituatie van beiden, waaronder de toekenning van een bijzonder partnerpensioen.

De voorgestelde wetgeving betekent voor TKP naar verwachting ten minste een verdubbeling van de inspanningen. De werkzaamheden die niet geautomatiseerd zijn en daardoor het zwaarst wegen zijn zaken als het opvragen van informatie (over de vaststelling van de huwelijks- of samenwoonperiode, interpretatie van gemaakte afwijkende afspraken, opvragen van gegevens van een eventuele vorige pensioenuitvoerder e.d.). Wij zien niet in dat dit onder de nieuwe wetgeving per dossier substantieel minder wordt, ook als het rekenwerk van het converteren van aanspraken op zich door automatisering wordt ondersteund.

Bovenstaande vinden wij gedocumenteerd terug in hoofdstuk 7 'Regeldruk' van de toelichting bij het concept-wetsvoorstel.

Dat geldt niet of mindere mate voor het volgende.

Na de afhandeling bij de scheiding zullen er, ook als we rekening houden met een aantal gevallen waarin geen pensioenverdeling zal plaatsvinden, jaarlijks enkele duizenden nieuwe gewezen deelnemers in de administratie komen. Het gaat hierbij om personen met de status 'gewezen deelnemer', maar zij hebben toch andere kenmerken dan de reguliere gewezen deelnemers die een andere historie bij de uitvoerder hebben. Voor de nieuwe groep zal een nieuwe status ingeregeld moeten worden, met processen die op onderdelen zullen afwijken van die van reguliere slapers. Zo bestaat er bijvoorbeeld geen relatie met een werkgever.

Deze nieuwe gewezen deelnemers zullen bijvoorbeeld allemaal (periodiek) moeten worden voorzien van wettelijk verplichte informatie, waarvoor nieuwe versies van bestaande documenten moeten worden opgesteld en zaken als pensioenplannerssoftware zullen moeten worden aangepast. De nieuwe gewezen deelnemers zullen eigen keuzerechten hebben en daar gebruik van maken, wat ook kosten meebrengt voor de uitvoerder.

Pagina

8/8

Voor DC-regelingen zal een risicoprofiel van de ex-partner moeten worden vastgelegd.

Mocht de optie van verevening als tweede keuze (dus buiten de overgangssituaties) blijven bestaan, dan zal deze structurele extra belasting extra gevoeld worden door de pensioenuitvoerders.

Al deze, grotendeels extra jaarlijks terugkerende kosten zien wij niet terug in de toelichting bij het wetsvoorstel, maar zullen wel moeten worden omgeslagen over alle bij het pensioenfonds betrokken personen, nu alleen voor de conversie sec kosten in rekening gebracht kunnen worden bij de direct betrokkenen. Dit laatste zullen veel pensioenfondsden naar verwachting overigens achterwege laten.

Graag zouden wij in de toelichting bij het wetsvoorstel dat aan de Tweede Kamer wordt aangeboden, wat meer aandacht zien voor de structurele extra inspanningen die de nieuwe wetgeving meebrengt.

Inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving

Het is duidelijk dat de implementatie van de nieuwe wetgeving en lagere regelgeving grote inspanningen van pensioenuitvoerders zal vergen. De voorziene inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2021 vinden wij redelijk ambitieus. Alleen wanneer zowel de Tweede en de Eerste Kamer vóór 1 januari 2020 heeft ingestemd met het wetsvoorstel én ook de lagere regelgeving voor die datum is vastgesteld, kan inwerkingtreding per 1 januari 2021 worden overwogen. Zo niet, dan zou het onze voorkeur hebben de inwerkingtreding op te schuiven naar een datum die ten minste twaalf maanden ligt na de datum waarop alle relevante wetgeving en de lagere regelgeving bekend is geworden.

Met vriendelijke groet,



Joke Westenbrink
COO TKP Pensioen B.V.